

Tot i que la sequedat de la gola no sempre ve, com és habitual, del fet que beure és necessari per a la salut del cos, sinó de vegades d'una causa del tot contrària, com és el cas dels hidròpics, és de totes maneres molt millor que ens enganyi en aquesta circumstància que no pas que ens enganyi sempre, tot i estar el cos ben disposat; i així en altres casos semblants.

Aquesta consideració m'és molt útil, no només per a reconèixer tots els errors a què la meva naturalesa està sotmesa, sinó també per a evitar-los, o per a corregir-los més fàcilment: ja que sabent que tots els meus sentits m'indiquen ordinàriament el que és veritat i no pas el que és fals tocant a les coses que fan referència al que és útil o nociu per al cos, i podent fer-ne servir gairebé sempre molts per a examinar una mateixa cosa i, a més, podent utilitzar la meva memòria per a lligar i unir els coneixements presents als passats, així com el meu enteniment, que ja ha descobert totes les causes dels meus errors, no haig de témer que hi pugui haver falsedat en les coses que els meus sentits em representen habitualment. [...] De cap manera no haig de dubtar de la veritat d'aquestes coses, si després d'haver aplegat als meus sentits, a la meva memòria i al meu enteniment per a examinar-les, cap d'aquestes facultats no em diu res que repugni al que em diuen les altres. Perquè, del fet que Déu no és enganyador, se'n segueix necessàriament que jo en això tampoc no m'enganyo.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
 - a) «enteniment»
 - b) «repugni»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a afirmar-la en aquest punt de les *Meditacions metafísiques* (al final de la meditació VI): «sabent que tots els meus sentits m'indiquen ordinàriament el que és veritat i no pas el que és fals tocant a les coses que fan referència al que és útil o nociu per al cos, i podent fer-ne servir gairebé sempre molts per a examinar una mateixa cosa i, a més, podent utilitzar la meva memòria [...], així com el meu enteniment [...], no haig de témer que hi pugui haver falsedat en les coses que els meus sentits em representen habitualment.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu un aspecte central de la filosofia de Descartes (podeu triar el que vulgueu) amb aquest mateix aspecte de la filosofia de Plató.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Hi ha afirmacions que les persones cegues no poden saber si són veritat.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

Doncs bé, què soc jo, ara que suposo que hi ha algú extremament poderós i, si goso dir-ho, maliciós i astut, que dedica totes les seves forces i totes les seves arts a enganyar-me? Puc estar segur de tenir cap de les coses que acabo d'atribuir a la naturalesa corporal? Em deturo a pensar-hi amb atenció, les passo i repasso totes en el meu esperit i no en trobo cap que pugui dir que em pertanyi. No és necessari que m'aturi a enumerar-les. Passem, doncs, als atributs de l'ànima i vegem si n'hi ha cap que em pertanyi. Els primers fan referència a nodrir-me i caminar; i si és veritat que no tinc cos, també serà veritat que no puc caminar ni alimentar-me. Un altre és percebre amb els sentits, però tampoc no és possible percebre amb els sentits sense cos. A més que altres vegades ja he cregut percebre amb els sentits moltes coses mentre dormia que, en despertar-me, he hagut de reconèixer que veritablement no les havia percebut. Un altre és pensar. I aquí sí que trobo que el pensament és un atribut que em pertany: és l'únic que no es pot separar de mi. *Jo soc, jo existeixo*: cert, però, durant quant de temps? Tant de temps com penso, perquè podria ser que, si deixés de pensar, deixés alhora de ser o existir. Ara no admeto res que no sigui necessàriament vertader: no soc, doncs, parlant amb propietat, sinó una cosa que pensa, és a dir, un esperit, un enteniment o una raó, que són termes amb un significat que abans desconeixia. Soc, doncs, una cosa vertadera, que existeix veritablement. Però, quina cosa? Ja ho he dit: una cosa que pensa.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:
[1 punt]
 - a) «naturalesa corporal»
 - b) «necessàriament vertader»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a fer aquesta afirmació en aquest punt de les *Meditacions metafísiques*: «Ara no admeto res que no sigui necessàriament vertader: no soc, doncs, parlant amb propietat, sinó una cosa que pensa [...]» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció antropològica de Descartes (la seva concepció de què és un ésser humà) amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Només si assumeixo que hi ha un Déu benvolent que no permetria que jo estigués totalment confós i enganyat en allò que crec, em serà possible respondre al dubte escèptic següent: "Com saps tu que el món no va començar a existir ahir, contenint ja uns suposats fòssils i tot de llibres suposadament escrits fa molt temps? Tots nosaltres vam començar a existir ahir dotats ja amb tota una sèrie de creences i de suposats records, però l'univers existeix només des d'ahir a les sis de la tarda"» Respondeu d'una manera raonada.
[2 punts]

Observo que hi ha una gran diferència entre l'esperit i el cos, perquè el cos, per la seva naturalesa, és sempre divisible, i l'esperit és del tot indivisible. En efecte, quan considero el meu esperit, és a dir, a mi mateix en tant que soc només una cosa que pensa, no hi puc distingir cap part, sinó que em concebo com una cosa única i íntegra. I encara que tot l'esperit sembla estar unit a tot el cos, si perdés un peu, un braç o qualsevol altra part del cos, sé que no per això se suprimiria cap part del meu esperit. I de les facultats de voler, de sentir, d'entendre, etc., no se'n pot dir pròpiament *parts*, perquè és un únic esperit el que vol, sent, entén, etc. En canvi, amb les coses materials o extenses passa tot el contrari, ja que no n'hi ha cap que no es pugui dividir fàcilment en parts en el pensament, i per això entenc que és divisible. I amb això n'hi hauria prou per a ensenyar-me que l'esperit o l'ànima de l'home és totalment diferent del cos, si no ho sabés ja prou.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text el mot i l'expressió següents:
[1 punt]
 - a) «extenses»
 - b) «dividir fàcilment en parts en el pensament»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons que René Descartes ofereix a les *Meditacions metafísiques* per a afirmar-la: «l'esperit o l'ànima de l'home és totalment diferent del cos.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes sobre el paper de la raó en la fonamentació del coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si fos veritat que les persones tenim una ànima, a més d'un cos, això permetria que poguéssim seguir existint després que mori el cos; això seria una cosa molt bona i, per tant, ens dona una bona raó per a creure que les persones, a més d'un cos, tenim una ànima.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

I heus aquí que, mentre parlo, algú atansa aquest tros de cera al foc. El que hi quedava de sabor es desprèn, l'olor s'esvaeix, canvia de color, perd la forma, augmenta de grandària, es fon, s'escalfa, a penes es pot tocar i, si el palpem, no emet cap so. Subsisteix la mateixa cera, després d'aquests canvis? Hem de confessar que subsisteix la mateixa cera, i ningú no ho pot negar. Què és, doncs, el que coneixíem tan distintament d'aquell tros de cera? Evidentment, potser no era res del que jo havia percebut per mitjà dels sentits [...]. Considerem-ho atentament i, allunyant totes les coses que no pertanyen en absolut a la cera, vegem què en resta. Certament, no en resta res més que una cosa extensa, flexible i mutable. I, què és això de «flexible i mutable»? No deu ser potser que imagino que aquesta cera, tot i ser rodona, és capaç d'esdevenir quadrada i de passar de la forma quadrada a una de triangular? No, certament, no és això, perquè jo la concebo capaç de rebre una infinitat de canvis semblants, i ni amb la meua imaginació seria capaç de recórrer tota aquesta infinitat de possibilitats i, per tant, aquest concepte que tinc de la cera no l'he obtingut mitjançant la facultat d'imaginar.

[...] No concebria clarament i veritablement què és la cera si no penso que és capaç de rebre més variacions en l'extensió que les que mai hagi pogut imaginar. Haig d'admetre que ni tan sols amb la imaginació puc concebre què és aquesta cera, i que només la concep el meu enteniment. [...] Doncs bé, de quina cera parlo que només pot ser concebuda per l'enteniment o l'esperit? Indubtablement, de la mateixa que veig, que toco i que imagino; la mateixa que conec des del començament. I el que cal remarcar és que la seva percepció [...] no és de cap manera una visió, un tacte o una imaginació, i no ho ha estat mai, per més que abans ens ho podia semblar, sinó que és només una inspecció de la ment, que pot ser imperfecta i confusa, com ho era abans, o bé clara i distinta, com ho és ara [...].

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
a) «extensa»
b) «distinta»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de René Descartes per a afirmar-la: «[La seva percepció] no és de cap manera una visió, un tacte o una imaginació, i no ho ha estat mai, per més que abans ens ho podia semblar, sinó que és només una inspecció de la ment [...]» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Descartes sobre quin és el fonament últim del coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si algú em demana com sé que ara tinc un bolígraf a la mà, li diré que ho sé perquè el veig i el palpo; però si insisteix i em demana com sé que no estic al·lucinant i com sé que em puc refiar del que em sembla veure i palpar, li hauré de donar un argument general; per tant, la justificació última i la base de tot el nostre coneixement és en la raó i no en els sentits.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]